

Aan de leden

Datum
18 juni 2026

Ons kenmerk
U202600296
Lbr. 26/017

Telefoon
070 – 373 83 93

Bijlage(n)
2

Onderwerp
Model Subsidieregeling decentrale politieke partijen

Geachte leden van college en gemeenteraad,

De VNG voerde begin dit jaar een succesvolle lobby om de gereserveerde subsidiegelden voor lokale politieke partijen voor dit jaar uit te keren via het gemeentefonds. Op die manier kunnen gemeenten de subsidie nog in 2026 uitvoeren. Dit is voor het rijk onmogelijk gebleken omdat de wettelijke basis in de vorm van de Wet op de politieke partijen nog ontbreekt. Deze wet is namelijk nog niet aangenomen. De streefdatum van inwerkingtreding van het ministerie van BZK is nu 1 januari 2028.

In de meicirculaire 2026 is informatie opgenomen over deze subsidie. De VNG heeft daarop een Model Subsidieregeling decentrale politieke partijen ontwikkeld, om deze (tijdelijke) taak zo simpel mogelijk te maken voor gemeenten. Het college kan deze regeling vaststellen, waarna de subsidie kan worden aangevraagd door alle lokale politieke partijen en door alle lokale afdelingen van landelijke partijen die een zetel in de raad hebben.

Aanleiding

De VNG voert al jaren een lobby voor een subsidie voor lokale politieke partijen. Op de Algemene Ledenvergadering van de VNG van 26 juni 2024 heeft u een motie aangenomen waarin u de VNG oproept zich bij het kabinet in te zetten voor een structurele gelijke subsidieregeling voor landelijke en lokale politieke partijen.

Inmiddels is duidelijk dat er een structurele subsidieregeling komt voor lokale politieke partijen en voor lokale afdelingen van landelijke partijen. Deze regeling is opgenomen in het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen (Wpp). Dit wetsvoorstel is ingediend bij de Tweede Kamer maar wacht nog op inhoudelijke behandeling. Op de begroting van BZK staat sinds enkele jaren een bedrag van € 8,15 miljoen gereserveerd voor de subsidie. Zoals vermeld, kan deze nog niet uitgekeerd worden vanwege de nog ontbrekende wettelijke basis.

De VNG heeft er daarom bij de Tweede Kamer op aangedrongen dat er een tijdelijke subsidieregeling komt. Tijdelijk, omdat deze regeling kan vervallen zodra de Wpp in werking treedt. Daarbij heeft de VNG, namens gemeenten, het aanbod gedaan dat gemeenten de subsidie eenmalig uitkeren. De Kamer heeft met dit voorstel ingestemd, zoals u kunt nalezen in ons eerdere nieuwsbericht: [Kamer stemt voor subsidie lokale partijen via gemeentefonds \(25 maart 2026\)](#)

Model Subsidieregeling

De VNG heeft daarnaast een Model Subsidieregeling ontwikkeld die vastgesteld kan worden door het college. Uitgangspunt is dat de regeling zo eenvoudig mogelijk is, zowel voor de uitvoering door gemeenten als voor het aanvragen door de lokale politieke partijen. Er is zoveel mogelijk aangesloten bij de relevante bepalingen uit de Wpp, de wettelijke regeling die naar verwachting in de toekomst gaat gelden. Dit is ook de reden dat in de regeling gesproken wordt over decentrale politieke partijen, een term uit de Wpp, en niet over lokale politieke partijen.

Subsidie voor 2026

Er is subsidie beschikbaar voor dit jaar. Er is door het amendement van de Tweede Kamer in totaal € 5,45 miljoen in het gemeentefonds gestort. Dit is minder dan het bedrag dat nodig is om de subsidie uit te keren volgens de bedragen die zijn opgenomen in de Wpp. In de Wpp worden verschillende subsidiebedragen toegekend, afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente. Doordat de subsidie € 5,45 miljoen bedraagt, kunnen de subsidiebedragen uit de Wpp niet gebruikt worden. In onze implementatiehandreiking is aangegeven voor 2026 welke bedragen voor welke gemeente gelden.

Wetsvoorstel Wpp

De minister van BZK heeft recent laten weten (Kamerstuk 36742, nr 14) dat de verwachting is dat de Wpp op 1 januari 2028 in werking treedt. De minister wil de ervaringen met deze tijdelijke regeling monitoren en betrekken bij de begroting van 2027. Er is immers alleen geld vrij gemaakt voor 2026. Of dit in 2027 weer gebeurt, en op welke manier, is momenteel onduidelijk. De VNG beschouwt deze tijdelijke subsidieregeling als een pilot, waarbij nagegaan kan worden of de Wpp uitvoerbaar is. In dit geval met name voor de decentrale partijen. Maar ook de ervaringen van gemeenten zijn waardevol voor de in te stellen Nederlandse autoriteit politieke partijen, die in de toekomst de subsidies gaat verstrekken.

Geen rol voor de griffie(r)

Er is bewust voor gekozen om de subsidieregeling te laten vaststellen door het college, zodat de uitvoering wordt gedaan door ambtenaren van de gemeenten. De griffie(r) heeft hier geen rol. De griffie ondersteunt de raadsleden. De subsidie is niet bestemd voor raadsleden en moet ook niet verward worden met de fractieondersteuning die fracties in de raad ontvangen op basis van artikel 33 van de Gemeentewet. De fractieondersteuning is bestemd voor de ondersteuning van de werkzaamheden van raadsleden. Bijvoorbeeld om een fractiemedewerker aan te stellen. De subsidie voor lokale politieke partijen is bestemd voor de partijorganisatie. Deze kan de subsidie bijvoorbeeld gebruiken voor het scouten van nieuwe raadsleden, voor het opleiden van nieuwe raadsleden en voor promotie- en campagnemateriaal voor de partij. De subsidies voor decentrale politieke partijen en die voor de fractieondersteuning zijn dus twee verschillende geldstromen, die naar verschillende aanvragers gaan en bestemd zijn voor verschillende activiteiten. Het is dus niet zo dat de subsidie aan lokale politieke partijen de regeling voor fractieondersteuning vervangt.

Wat betekent dit voor de ambtelijke organisatie?

Er is een aantal zaken dat uitgevoerd moet worden door de ambtelijke organisatie. Allereerst moet een collegevoorstel voor de subsidieregeling aangenomen worden. Het overnemen van het VNG-model zal voor de meeste gemeenten voldoende zijn. Na het collegebesluit zal de regeling

bekendgemaakt worden. Het ligt voor de hand dat de mogelijke aanvragers van de subsidie hierover specifiek geïnformeerd worden. In het geval dat uw gemeente kiest voor een aanvraagformulier, kan dit meteen meegestuurd worden. Daarnaast zal de subsidieambtenaar de aanvraag moeten beoordelen. Na een positief besluit op de subsidieaanvraag zal deze verwerkt en uitbetaald moeten worden door een medewerker van de financiële afdeling. Daarmee zijn de werkzaamheden voor de gemeente afgerond. Er vindt door de gemeente geen toezicht op de besteding van de subsidiegelden plaats.

Vragen

Neem in het geval van vragen contact op met ons klantcontactcentrum via info@vng.nl of 070 373 83 93. De modelregeling wordt opgenomen in de Kennisbank Decentrale Regelgeving van Sdu. Op het VNG-forum Gemeenterecht kunnen ambtenaren vragen stellen en kennis over dit onderwerp delen.

Webinar

Het Kennispunt Lokale Politieke Partijen houdt samen met de VNG op 23 juni een webinar over de modelregeling gericht op lokale politieke partijen. Meer informatie vindt u op de [website van het Kennispunt](#). We hopen hiermee het aanvraagproces voor de lokale partijen te vergemakkelijken, zodat de aanvragen snel door de gemeenten verwerkt kunnen worden. Mochten we veel vragen van gemeenten ontvangen, dan zullen we ook voor deze doelgroep een webinar of vragenuur organiseren.

Bijlagen

1. Model Subsidieregeling decentrale politieke partijen
2. Implementatiehandreiking Model Subsidieregeling decentrale politieke partijen

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten



dr. mr. L.K. Geluk
Algemeen directeur

Bijlage 2: Model Subsidieregeling decentrale politieke partijen (nieuw model, juni 2026)

Leeswijzer

Deze VNG modelsubsidieregeling biedt verschillende mogelijkheden tot aanpassing aan de lokale situatie van een gemeente. Deze worden expliciet gemaakt door blokhaken en een korte instructie in blauw. Deze zijn ook eenvoudig te vinden door te zoeken (Ctrl+F) op een blokhaak ([]) in de tekst.

- [invullen: ...] of [invullen: iets] = door gemeente in te vullen, zie bijvoorbeeld artikel 1.
- [eventueel opnemen: iets] = facultatief, zie bijvoorbeeld artikel 8, derde lid.
- [kies optie: iets OF iets] = door gemeente te kiezen, zie bijvoorbeeld artikel 7, vierde lid.
- [(bijvoorbeeld: iets)] = een voorbeeld ter illustratie of uitleg voor gemeente, zie bijvoorbeeld artikel 8, tweede lid.
- Combinaties zijn ook mogelijk, zie bijvoorbeeld artikel 8, tweede lid.

Het model is opgemaakt in de Word-importstijlen van KOOP. Het model kan hierdoor na aanpassing eenvoudig worden geüpload in DROP voor publicatie. Zie voor meer informatie: [DROP | Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties | Voor overheden | KOOP Kennis- en exploitatiecentrum officiële overheidspublicaties](#).

Voorafgaand aan het aanbieden aan het college van burgemeester en wethouders en het uploaden moeten de keuzes zijn gemaakt en moeten deze leeswijzer, de blauwe teksten en de kop- & voetteksten zijn verwijderd.

Nadere uitleg en instructies zijn opgenomen in de implementatiehandleiding die hoort bij dit model. Het model bevat ook een modeltoelichting.

Besluit van het college van burgemeester en wethouders van [invullen: naam gemeente] tot vaststelling van de Subsidieregeling decentrale politieke partijen [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal] (Subsidieregeling decentrale politieke partijen [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal])

Het college van burgemeester en wethouders van [invullen: naam gemeente];
gelet op artikel [invullen: artikelnummer(s) delegatiegrondslag (bijvoorbeeld: 3; 6, vierde lid; 7, vierde lid; 8, derde lid; 12, tweede lid; 14, derde lid; 15, derde lid; 16, derde lid)] van de [invullen: citeertitel Algemene subsidieverordening];
besluit vast te stellen de volgende subsidieregeling:

Subsidieregeling decentrale politieke partijen [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal]

Artikel 1. Definities

In deze regeling wordt verstaan onder:

- Asv: [invullen: citeertitel Algemene subsidieverordening];
- college: college van burgemeester en wethouders van de gemeente [invullen: naam gemeente];
- decentrale politieke partij:
 - a. vereniging die met haar conform artikel G 3 van de Kieswet geregistreeerde aanduiding boven de kandidatenlijst heeft deelgenomen aan de laatstgehouden verkiezing van de gemeenteraad van de gemeente [invullen: naam gemeente], waarbij aan die lijst ten minste een zetel is toegewezen; of

- b. orgaan zonder rechtspersoonlijkheid dat blijkens de statuten deel uitmaakt van een vereniging die met haar conform artikel G 1 of G 2 van de Kieswet geregistreeerde aanduiding boven de kandidatenlijst heeft deelgenomen aan de laatstgehouden verkiezing van de gemeenteraad van de gemeente [invullen: naam gemeente], waarbij aan die lijst ten minste een zetel is toegewezen;
- gift: door een decentrale politieke partij aanvaarde handeling, niet zijnde subsidie, die er toe strekt dat degene die de handeling verricht, een decentrale politieke partij ten koste van zijn eigen vermogen verrijkt;
- zetel: zetel in de gemeenteraad van de gemeente [invullen: naam gemeente].

Artikel 2. Toepassingsbereik

Deze subsidieregeling is van toepassing op de verstrekking van subsidies door het college voor de in artikel 5 bedoelde activiteiten.

Artikel 3. Doel van de subsidie

Het doel van de subsidieregeling is de gemeentelijke democratie te ondersteunen en financiële en organisatorische transparantie van decentrale politieke partijen te bevorderen.

Artikel 4. Doelgroep

Subsidie op grond van deze regeling wordt uitsluitend verstrekt aan een decentrale politieke partij.

Artikel 5. Subsidiabele activiteiten

1. De subsidie wordt verleend voor uitgaven die direct samenhangen met de volgende activiteiten:
 - a. politieke vormings- en scholingsactiviteiten;
 - b. informatievoorziening;
 - c. het onderhouden van contacten met zusterpartijen buiten Nederland en het ondersteunen van vormings- en scholingsactiviteiten ten behoeve van het kader van die partijen;
 - d. politiek-wetenschappelijke activiteiten;
 - e. activiteiten ter bevordering van de politieke participatie van jongeren en andere ondervertegenwoordigde groepen;
 - f. het werven van leden;
 - g. het betrekken van niet-leden bij activiteiten van de politieke partij;
 - h. werving, selectie en begeleiding van politieke ambtsdragers;
 - i. activiteiten in het kader van verkiezingscampagnes.
2. De in het eerste lid genoemde activiteiten komen alleen voor subsidie in aanmerking voor zover zij plaatsvinden binnen of gericht zijn op het gebied van de gemeente [invullen: naam gemeente].

Artikel 6. Subsiditermijn

De subsidie wordt verleend voor de periode 1 juli tot en met 30 juni van het daaropvolgende kalenderjaar.

Artikel 7. Subsidiebedrag

1. De hoogte van de subsidie die aan een decentrale politieke partij wordt toegekend, is afhankelijk van het aantal zetels dat bij de laatstgehouden verkiezing van de leden van de raad is toegekend aan de lijst waarboven de voor deze decentrale politieke partij geregistreeerde aanduiding, of een afkorting daarvan, heeft gestaan.
2. Als bij de laatstgehouden verkiezingen een of meer zetels zijn toegewezen aan een lijst waarop artikel H 3, derde lid, van de Kieswet is toegepast, wordt voor de vaststelling van het aantal zetels als bedoeld in het eerste lid uitgegaan van een daartoe strekkende gezamenlijke

- verklaring van de betreffende decentrale politieke partijen over de toerekening van de toegekende zetels bij de laatstgehouden verkiezingen aan deze partijen.
- Als een decentrale politieke partij als bedoeld in het eerste lid fuseert in de zin artikel 309 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, dan wordt de som van het aantal zetels als bedoeld in het eerste lid aan de nieuwe decentrale politieke partij toegerekend, met dien verstande dat door de rechtsvoorganger niet al subsidie op basis van de betreffende zetel(s) is aangevraagd.
 - De subsidie bedraagt € [kies optie: 488,00 OF 634,00 OF 742,00 OF 843,00 OF 982,00 OF 1.195,00] per zetel voor de in artikel 6 genoemde periode van één jaar.

Artikel 8. Subsidieaanvraag

- Een decentrale politieke partij kan subsidie aanvragen voor de in artikel 5 genoemde activiteiten bij het college.
- In [kies optie: aanvulling op OF afwijking van OF aanvulling op en in afwijking van] artikel [invullen: artikelnummer in de Asv (bijvoorbeeld: 6)] van de Asv legt de aanvrager de volgende gegevens over:
 - de geregistreerde aanduiding dan wel afkorting daarvan van de aanvrager die bij de laatstgehouden verkiezing boven een lijst heeft gestaan;
 - het aantal zetels dat bij de vaststelling van de verkiezingsuitslag aan de onder a. bedoelde lijst is toegewezen;
 - de rechtsvorm, de statutaire naam, en het vestigingsadres van de rechtspersoon namens welke de aanvraag wordt gedaan en de handtekeningen van degene(n) die bevoegd is/zijn de rechtspersoon te vertegenwoordigen;
 - indien van toepassing: een verklaring van de politieke vereniging waarvan het orgaan zonder rechtspersoonlijkheid deel uitmaakt, waaruit blijkt dat de aanvraag is ingediend door degene(n) die bevoegd is/zijn de vereniging lokaal te vertegenwoordigen;
 - het IBAN-rekeningnummer en tenaamstelling waarop het subsidiebedrag overgemaakt dient te worden.
- [eventueel opnemen: Voor de aanvraag maakt de aanvrager gebruik van het door het college vastgesteld aanvraagformulier.]

Artikel 9. Aanvraagtermijn

De aanvraag wordt [kies optie: in afwijking van OF overeenkomstig] artikel [invullen: artikelnummer in de Asv (bijvoorbeeld: 7, tweede lid)] van de Asv vóór 6 april van het subsidiejaar ingediend.

Artikel 10. Beslistermijn subsidievaststelling

- Het college besluit [kies optie: in afwijking van OF overeenkomstig] artikel [invullen: artikelnummer (bijvoorbeeld: artikel 8, tweede lid)] van de Asv] uiterlijk 30 juni van het jaar waarin de periode aanvangt waarvoor de subsidie is aangevraagd.
- Het college gaat daarbij [kies optie: in afwijking van OF overeenkomstig] artikel [invullen: artikelnummer] van de Asv] direct over tot het nemen van het besluit tot subsidievaststelling.

Artikel 11. Aanvullende verplichtingen

- In aanvulling op artikel [invullen: artikelnummer (bijvoorbeeld: 12)] van de Asv is de subsidieontvanger verplicht transparant te zijn over zijn organisatie en een zodanige administratie te voeren dat deze een betrouwbaar beeld geeft van de financiële positie van de partij.
- Op grond van de in het eerste lid genoemde transparantieplicht maakt de subsidieontvanger op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch actueel openbaar:
 - de statuten van de vereniging;
 - een overzicht van zijn neveninstellingen als bedoeld in artikel 1 van de Wet financiering politieke partijen;

- c. de procedure voor de kandidaatstelling en de benoeming van de leden van het bestuur en zijn statutaire organen;
 - d. de voorwaarden die aan het lidmaatschap, en aan de benoeming in de organen, bedoeld in onderdeel c, worden verbonden;
 - e. de samenstelling van de in onderdeel c bedoelde statutaire organen;
 - f. de procedure voor de totstandkoming van kandidatenlijsten bij verkiezingen en, indien van toepassing, de criteria op basis waarvan personen daarvoor worden geselecteerd;
 - g. uiterlijk 30 juni een financieel verslag over het voorafgaande kalenderjaar; en
 - h. uiterlijk 31 augustus een activiteitenverslag van de met de subsidie (mede) mogelijk gemaakte activiteiten.
3. Op grond van de in het eerste lid genoemde verplichting tot het voeren van een financiële administratie die een betrouwbaar beeld geeft van de financiële positie van de partij neemt de subsidieontvanger in ieder geval de volgende zaken in zijn administratie op:
- a. de ontvangen subsidies;
 - b. de aanvaarde giften met een cumulatieve geldwaarde van meer dan € 250,00 van één donateur in het kalenderjaar, inclusief de naam en het adres van de donateur en de datum van ontvangst;
 - c. de overige inkomsten;
 - d. de vermogenspositie; en
 - e. de schulden boven de € 5.000,00, inclusief de naam en het adres van de schuldeiser en de datum van het ontstaan,
- en bewaart deze gedurende zeven jaar.
4. Het in het tweede lid, onderdeel g, bedoelde financieel verslag bevat de in het derde lid genoemde informatie, met uitzondering van het adres van de donateur. Als een donateur gelet op het belang van zijn veiligheid bezwaar heeft gemaakt tegen vermelding van zijn naam, kan deze achterwege blijven, met dien verstande dat in dat geval een omschrijving wordt gegeven van de categorie van instellingen of organisaties waartoe de donateur behoort.

Artikel 12. Afwijkende termijnen eerste jaar

- 1. In afwijking van de in artikel 9 genoemde aanvraagtermijn kan een aanvraag worden ingediend binnen acht weken na bekendmaking van deze subsidieregeling.
- 2. In afwijking van de in artikel 10 genoemde uiterlijke beslisdatum, beslist het college binnen acht weken na ontvangst van de in het eerste lid genoemde aanvraag.

Artikel 13. Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking op de dag na de datum van bekendmaking en werkt terug tot en met 1 juli 2026.

Artikel 14. Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Subsidieregeling decentrale politieke partijen [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal].

Aldus vastgesteld in de vergadering van [invullen: datum].

De voorzitter,
De gemeentesecretaris,

Toelichting bij het besluit van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente [invullen: naam gemeente] tot vaststelling van de Subsidieregeling decentrale politieke partijen [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal] (Subsidieregeling decentrale politieke partijen [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal])

Algemeen

Inleiding

Deze toelichting behoort bij de Subsidieregeling decentrale politieke partijen [\[invullen: naam gemeente en eventueel jaartal\]](#). De toelichting bestaat uit dit algemene deel, gevolgd door een artikelsgewijs deel waarin specifieke bepalingen waar nodig worden toegelicht.

Aanleiding

Tijdens de begrotingsbehandeling is door de Kamer besloten om de in afwachting van de aanneming van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen (*Kamerstukken II 2024/25*, 36 742, nr. 2) op de begroting van BZK gereserveerde € 8,15 miljoen voor de subsidiering van decentrale politieke partijen gedeeltelijk toe te voegen aan het gemeentefonds. Het gewijzigd amendement van de leden Clemminck en Tijs van den Brink (*Kamerstukken II 2025/26*, 36 800 B, nr. 19) heeft geleid tot een toevoeging van € 5,45 miljoen, waarbij het de bedoeling is om de inhoudelijke voorwaarden uit de Wpp zoveel mogelijk te volgen. Gemeenten worden hiermee in staat gesteld om in afwachting van de Wpp zelf een subsidieregeling te treffen voor het ondersteunen van decentrale politieke partijen. Deze subsidieregeling voorziet hierin.

Doelstelling

Deze subsidieregeling beoogt de gemeentelijke democratie te ondersteunen en financiële transparantie te bevorderen. Politieke partijen vervullen een belangrijke en onmisbare rol in het Nederlandse politieke systeem. Ze verwoorden en vormen de politieke opvattingen in de samenleving, rekruteren kandidaten voor functies in het openbaar bestuur, en betrekken burgers bij de politieke besluitvorming. Het is voor de gemeentelijke democratie belangrijk dat decentrale politieke partijen budget hebben voor onder meer opleiding- en training van kandidaat raadsleden en het organiseren van bijeenkomsten met inwoners. Ook is het belangrijk dat inwoners inzicht hebben in hoe partijen zijn georganiseerd en in belangrijke financieringsstromen en de potentiële invloed daarvan op de gemeentelijke politiek.

Omdat deze regeling vooruitloopt op de vaststelling van de Wet op de politieke partijen, waarmee de financiering en transparantie van decentrale politieke partijen voor langere tijd moet worden geregeld, is bij het opstellen van deze regeling zoveel mogelijk aangesloten bij de criteria uit dit wetsvoorstel en de Memorie van Toelichting daarbij. In de artikelsgewijze toelichting wordt hier ook gericht naar verwezen.

Effecten

Het is de verwachting dat de decentrale politieke partijen door gebruik te maken van de financieringsmogelijkheden op grond van deze subsidieregeling beter in staat zijn om kennis te vergaren en activiteiten te organiseren, waardoor de leden van deze partijen en de inwoners van de gemeente beter bij het democratisch proces betrokken kunnen worden. Door het bevorderen van de transparantie bij de subsidieontvangers draagt de regeling ook bij aan het vertrouwen in de gemeentelijke politiek. De uitvoeringskosten zijn door de keuze voor directe subsidievaststelling en het publiceren van de gerealiseerde activiteiten op de website van de subsidieontvanger, zo laag mogelijk gehouden. Verwacht wordt dat de transparantie ervoor zorgt dat de subsidiemiddelen goed worden besteed en het terugvorderen van subsidiegelden niet nodig zal zijn.

Verhouding tot andere regelgeving

Wanneer het gaat om het opstellen van een subsidieregeling dan is de gemeenteraad bevoegd om op grond van de gemeentelijke autonome verordenende bevoegdheid een subsidieverordening vast te stellen (artikel 149 van de Gemeentewet). Op grond van die bevoegdheid kan zij de bevoegdheid echter ook (gedeeltelijk) delegeren aan het college van burgemeester en wethouders (artikel 156 van de Gemeentewet). Deze delegatie is geregeld in de

[invullen: citeertitel Algemene subsidieverordening]. Deze subsidieregeling is dan ook gebaseerd op deze verordening en sluit aan op de titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht (subsidietitel).

De subsidieregeling loopt vooruit op de aanneming van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen en vervalt op het moment dat deze wet in werking treedt van rechtswege op grond van artikel 122 van de Gemeentewet.

Deze subsidieregeling is geen vervanging of aanvulling op de fractieondersteuning die fracties in de gemeenteraad ontvangen op basis van artikel 33 van de Gemeentewet. Deze subsidieregeling is bedoeld voor de ondersteuning van decentrale politieke partijen, ter versterking van de partijorganisatie. Het is niet bedoeld voor de ondersteuning van raadsleden bij raadswerkzaamheden.

VNG-modelsubsidiereregeling

Bij het opstellen van deze subsidieregeling is gebruik gemaakt van de VNG Model Subsidiereregeling decentrale politieke partijen. Omdat lokale verschillen tussen gemeenten ongewenst worden geacht is dit model integraal overgenomen.

Artikelsgewijs

Enkel die bepalingen die verdere toelichting behoeven, worden hieronder nader toegelicht.

Artikel 1. Definities

Decentrale politieke partij

Met deze definitie wordt aangesloten bij de Kieswet. De tweede definitie sluit aan bij de wijze waarop landelijke en provinciale politieke partijen in lokale afdelingen zijn georganiseerd met een eigen lokaal afdelingsbestuur. Voor beide geldt dat men moet hebben meegedaan met de laatstgehouden verkiezingen en tenminste één zetel moet hebben behaald om aangemerkt te kunnen worden als decentrale politieke partij.

Gift

De definitie van gift is ontleend aan artikel 186, tweede lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek. Het gaat om zowel geld als economisch voordeel (een zaak of dienst waar geen of geen evenredige tegenprestatie tegenover staat) die door een decentrale politieke partij wordt ontvangen. Subsidies als bedoeld in artikel 4:21, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht zijn uitgezonderd. Belangrijk hierbij is dat de gift ook door de decentrale politieke partij wordt aanvaard.

Artikel 3. Doel van de subsidie

Het doel van de subsidieregeling sluit op lokaal niveau aan bij het tweeledige doel van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen. Naast de versterking van de positie van decentrale politieke partijen wordt beoogd de democratie en de weerbaarheid van de decentrale politiek te versterken. Daarbij staat transparantie centraal. Door decentrale politieke partijen te verplichten tot transparantie over de financiering en hun interne organisatie wordt het risico op oneigenlijke beïnvloeding verkleind en wordt de weerbaarheid van politieke partijen en de democratische rechtsstaat versterkt (*Kamerstukken II 2024/25, 36 742, nr. 3, p. 2*).

Artikel 5. Subsidiabele activiteiten

De opgenomen subsidiabele activiteiten komen overeen met de in artikel 104 van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen genoemde activiteiten. Onder de voorwaarde dat de subsidie wordt besteed aan een of meer van de in het eerste lid genoemde activiteiten mogen decentrale politieke partijen de subsidie naar eigen inzicht besteden. De in deze limitatieve opsomming opgenomen activiteiten zijn zo breed en divers geformuleerd dat in beginsel alle reguliere partijactiviteiten voor subsidie in aanmerking komen. Deels is er ook sprake van een zekere

overlap. Wel vindt na afloop van het jaar verantwoording plaats door middel van de publicatie van een financieel verslag en een activiteitenverslag (zie artikel 11).

Onderdeel a (Politieke vorming en scholing)

Politieke partijen hebben een prominente rol bij de vorming, scholing en coaching van politieke ambtsdragers alsmede van actieve partijleden in de gemeente. De subsidie versterkt de mogelijkheid dat decentrale politieke partijen naar eigen inzicht en politieke opvatting professionele cursussen en opleidingen kunnen realiseren of laten volgen.

Onderdeel b (Informatievoorziening)

Het informeren van kiezers is een kerntaak van decentrale politieke partijen. Het gaat hierbij zowel om informatievoorziening op papier als om informatievoorziening via andere media zoals het internet. Onder informatievoorziening moet ook worden begrepen de productie van radio en tv uitzendingen. De subsidie die partijen ontvangen kan dus ook gebruikt worden voor het maken van politieke uitzendingen, ongeacht het medium dat daarvoor wordt gebruikt. Eventueel kunnen deze uitgaven ook worden gebracht onder verkiezingscampagnes (onder i). Informatievoorziening aan de leden beoogt hen inhoudelijk betrokken te houden bij de activiteiten van de politieke partij. Op die manier kan ook bevorderd worden dat het aantal actieve leden groeit (zie ook: werven van leden, onder f).

Onderdeel c (Buitenlandse zusterpartijen)

Tot de subsidiabele activiteiten behoort tevens het onderhouden van contacten met buitenlandse zusterpartijen en het ondersteunen van vormings- en scholingsactiviteiten ten behoeve van het kader van deze zusterpartijen. Samenwerking van decentrale politieke partijen met geestverwanten in Europa en elders bevordert de internationale samenwerking op politiek en bestuurlijk niveau. Hierbij is vooral gedacht aan ondersteuning van geestverwanten in landen waar de democratie of het herstel daarvan van recentere datum is. [eventueel invullen: In het bijzonder kan ook gedacht worden aan de contacten met decentrale politieke partijen in [invullen: naam gemeente(n) met wie een vriendschapsband bestaat] met wie een vriendschapsband bestaat.]

Onderdeel d (Politiek-wetenschappelijke activiteiten)

Deze activiteit wordt in de regel verricht door het daartoe aangewezen politiek-wetenschappelijk instituut. De decentrale politieke partij kan echter ook een wetenschappelijke onderzoeksopdracht uitzetten bij bijvoorbeeld een hogeschool, een universiteit of een onderzoeksbureau.

Onderdeel e (Politieke participatie van jongeren en andere ondervertegenwoordigde groepen)

Op basis van dit onderdeel kan de decentrale politieke partij subsidiegelden besteden aan de bevordering van de politieke participatie van jongeren en/of de participatie van andere groepen burgers die in de politiek ondervertegenwoordigd zijn. Er is niet vastgelegd welke groepen burgers minder dan gemiddeld politiek actief zijn. Het staat de decentrale politieke partijen vrij om zelf een groep aan te wijzen. Bijvoorbeeld: vrouwen, personen met een migratieachtergrond of mensen die in een bepaald deel van de gemeente woonachtig zijn.

Onderdeel f (Werving van leden)

Ledenwerving is van groot belang voor de positie en toekomst van de decentrale politieke partijen en voor het functioneren van het democratisch bestel in de gemeente. De politieke participatie van burgers en de ledentallen van decentrale politieke partijen blijven een punt van aandacht. Het is daarom dat politieke partijen de subsidie ook kunnen aanwenden voor de werving van nieuwe leden.

Onderdeel g (Betrekken van niet-leden)

Een belangrijke functie van een decentrale politieke partij is het vergroten van de betrokkenheid van burgers bij de gemeentelijke politiek. De meest herkenbare activiteit is het mobiliseren van het electoraat. Decentrale politieke partijen moeten burgers de mogelijkheid geven om te kiezen en

moeten burgers stimuleren om hun stem uit te brengen bij de gemeenteraadsverkiezingen. Een andere manier om niet-leden te betrekken bij de activiteiten van een politieke partij is het uitnodigen van niet-leden bij discussieavonden en bijeenkomsten. Deze activiteiten kunnen er mede op gericht zijn om als politieke partij nieuwe leden te werven en zodoende de politieke participatie van burgers te vergroten (onder f).

Onderdeel h (Werving, selectie en begeleiding van politieke ambtsdragers)

Werving en selectie van politieke ambtsdragers is van groot belang voor het democratisch bestel en het functioneren van het openbaar bestuur in de gemeente. Onder “begeleiding van politieke ambtsdragers” wordt niet alleen verstaan de begeleiding van politieke ambtsdragers tijdens het vervullen van hun ambt. Het kan tevens eventuele nazorg na afloop van het vervullen van de politieke functie betreffen. Hierdoor zijn politieke partijen beter in staat om blijvend aandacht te besteden aan de kwaliteit van en de functievervulling door politieke ambtsdragers. Opgemerkt zij dat het hier dient te gaan om bekostiging van activiteiten die door de politieke partij worden verricht. De individuele rechtspositionele aanspraken van politieke ambtsdragers zijn geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) en de andere respectievelijke rechtspositionele regelingen.

Onderdeel i (Verkiezingscampagnes)

De mogelijkheid goede verkiezingscampagnes te kunnen voeren is van belang voor de gemeentelijke democratie. Subsidiering van verkiezingscampagnes draagt bij aan het effectief en efficiënt kunnen presenteren door decentrale politieke partijen van hun politieke standpunten en partijprogramma's. De kiezer wordt zo beter in staat gesteld te kiezen uit verschillende inhoudelijke alternatieven. Uitgaven tijdens een verkiezingscampagne betreffen onder meer het ontwikkelen van een campagne, de facilitaire organisatie van de verkiezingsactiviteiten, het bevorderen van de participatie van leden in de verkiezing, het bevorderen van opkomst en het uitwisselen van standpunten met potentiële kiezers.

Uit het tweede lid volgt dat de activiteiten gericht moeten zijn op of ter bevordering van de inwoners, leden en/of ambtsdragers in de [\[invullen: naam gemeente\]](#). Het kan dus gaan om activiteiten binnen de gemeente, zoals flyeren, alsook om activiteiten die gericht zijn op inwoners, volksvertegenwoordigers of bestuurders van de gemeente. In dat laatste geval kunnen de activiteiten ook buiten de gemeentegrenzen plaatsvinden. Denk bijvoorbeeld aan een conferentie of scholingsactiviteit.

Artikel 6. Subsidietermijn

De subsidietermijn (het subsidietijdvak) komt overeen met de in artikel 105 van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen genoemde termijn. Het subsidiejaar loopt van 1 juli tot en met 30 juni van het volgende kalenderjaar. Voor deze termijn is gekozen omdat deze aansluit bij het moment waarop de verkiezingen worden gehouden en waardoor er direct rekening gehouden kan worden met een nieuwe zetelverdeling na de verkiezingen in maart (*Kamerstukken II 2024/25, 36 742, nr. 3, p. 54-55*).

Artikel 7. Subsidiebedrag

De hoogte van het subsidiebedrag is afhankelijk van het aantal behaalde zetels tijdens de laatstgehouden verkiezingen. Deze bepaling is ontleend aan artikel 106, eerste lid, van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen. Een afsplitsing of een afgesplitste volksvertegenwoordiger die zich aansluit bij een andere politieke partij heeft dus geen invloed op de hoogte van de subsidie. De decentrale politieke partij houdt gedurende de periode tot de nieuwe verkiezingen recht op hetzelfde bedrag.

Als meerdere politieke partijen meedoen onder één kandidatenlijst, dan is het aan de partijen zelf om onderling uit te maken welke zetelverdeling wordt gehanteerd bij de subsidieaanvraag. Indien de gezamenlijke kandidatenlijst één zetel krijgt toegewezen dan geldt dat maar één van de partijen

of afdelingen een subsidieaanvraag kan indienen. Het is niet mogelijk een zetel te delen. Zonder gezamenlijk ondertekende verklaring kan geen van de partijen een subsidie ontvangen. Dit stemt overeen met artikel 109 van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen.

Ook is het mogelijk dat twee politieke partijen met elkaar fuseren. In dat geval kunnen de twee gefuseerde politieke partijen voor hun subsidie de zetelaantallen corresponderend met de twee “oude” partijen optellen voor het bepalen van de hoogte van de aanspraak op subsidie. Dit stemt overeen met artikel 110 van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen. Daarbij is het niet mogelijk om zowel voor als na de fusie een aanvraag in te dienen en zo per zetel tweemaal voor subsidie in aanmerking te komen.

De hoogte van het subsidiebedrag per zetel is afgestemd op het bedrag dat bij gewijzigd amendement van de leden Clemminck en Tijs van den Brink (Kamerstukken II 2025/26, 36 800 B, nr. 19) aan het gemeentefonds is toegevoegd.

Artikel 8. Subsidieaanvraag

De bij de subsidieaanvraag over te leggen gegevens zijn ontleend aan artikel 102 van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen. Op grond van artikel [invullen: artikelnummer in de Asv (bijvoorbeeld: 6, vierde lid)] van de Asv worden op basis van deze bepaling in [kies optie: aanvulling op OF afwijking van OF aanvulling op en in afwijking van] van de Asv, bij de aanvraag de in deze bepaling genoemde gegevens overgelegd. Daarbij is vermelding van de voor de partij geregistreerde aanduiding, of afkorting daarvan, welke bij de laatstgehouden verkiezing boven een lijst heeft gestaan nodig, omdat de statutaire naam van een vereniging geen gelijkenis hoeft te vertonen met de aanduiding waarmee zij aan verkiezingen deelneemt. Het risico bestaat dat anders onduidelijk kan zijn aan welke rechtspersoon de subsidie toekomt. Een activiteitenplan en begroting worden niet vereist, nu dit volgens de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen voor decentrale politieke partijen als een onnodige administratieve last wordt beschouwd (Kamerstukken II 2024/25, 36 742, nr. 3, p. 55). De aanvraag zal daarnaast moeten voldoen aan de in artikel 4:2, eerste lid, van de Awb. Dit betekent dat de aanvraag ook is voorzien van de naam en het adres van de aanvrager en de dagtekening.

[eventueel opnemen: Om het aanvraagproces efficiënt te laten verlopen is het gebruikmaken van een aanvraagformulier verplicht gesteld. Dit formulier zorgt ervoor dat de benodigde informatie eenduidig gestructureerd en compleet wordt aangeleverd.]

Artikel 9. Aanvraagtermijn

Op basis van deze bepaling wordt de aanvraag [kies optie: op grond van artikel [invullen: artikelnummer in de Asv (bijvoorbeeld: 7, vierde lid)] van de Asv in afwijking van OF overeenkomstig] de Asv, uiterlijk ingediend vóór 6 april. Deze datum stemt overeen met de in artikel 102, tweede lid, van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen genoemde datum. De datum van 6 april is gekozen omdat, in een verkiezingsjaar, 3 april de uiterlijke datum is waarop het vertegenwoordigend orgaan besluit over de toelating van de nieuwgekozen leden (artikel C 4, tweede lid, van de Kieswet). Als 6 april valt op een zaterdag, zondag of algemeen erkende feestdag, dan wordt deze termijn conform de Algemene termijnenwet verlengd tot en met de eerstvolgende dag die niet een zaterdag, zondag of algemeen erkende feestdag is. Dit maakt het voor het college ook mogelijk om de aanvraag tijdig te behandelen voor aanvang van het subsidietijdvak.

Artikel 10. Beslistermijn subsidievaststelling

Deze bepaling sluit aan bij artikel 107 van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen. Daarin zijn de aanvraag en de directe subsidievaststelling geregeld.

Eerste lid

Op basis van deze bepaling besluit het college [kies optie: op grond van artikel [invullen: artikelnummer in de Asv (bijvoorbeeld: 8, derde lid)] van de Asv in afwijking van OF overeenkomstig] de Asv, uiterlijk op [invullen: uiterste datum (bijvoorbeeld: 30 juni)]. Dit maakt dat de decentrale politieke partij voor aanvang van het subsidietijdvak duidelijkheid heeft over het recht op de subsidie op grond van deze regeling.

Tweede lid

Op grond van artikel [invullen: artikelnummer in de Asv (bijvoorbeeld: 14, derde lid; 15, derde lid; artikel 16, derde lid,)] van de Asv wordt de subsidie in afwijking van de Asv direct en zonder voorafgaande verantwoording door de ontvanger vastgesteld. Artikel 4:29 van de Awb kan dus niet worden toegepast. Dit neemt niet weg dat het college, conform artikel 4:49 van de Awb alsnog de mogelijkheid heeft om ook ná de vaststelling controle uit te voeren op de subsidie en in specifieke gevallen de subsidie terug te vorderen. Dit kan naar aanleiding van meldingen, nieuwsberichten en/of op basis van een steekproef.

Artikel 11. Aanvullende verplichtingen

Op grond van artikel [invullen: artikelnummer in de Asv (bijvoorbeeld: 12, tweede lid)] van de Asv worden in deze bepaling aanvullende verplichtingen aan de subsidieontvanger opgelegd. Deze verplichtingen dienen ter verwezenlijking van de in artikel 3 genoemde doelen. Niet naleving kan daarbij, overeenkomstig artikel 4:49 van de Algemene wet bestuursrecht, leiden tot het intrekken van de subsidie.

Tweede lid

De onderdelen a tot en met f van het tweede lid zijn gebaseerd op de in artikel 7 van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen opgenomen transparantieplicht, die op grond van artikel 73 van het wetsvoorstel ook op decentraal niveau van toepassing is. Onderdeel g, dat toeziet op de openbaarmaking van een financieel verslag, is gebaseerd op artikel 89 van het wetsvoorstel. Opname van deze eisen sluit aan bij het aangenomen gewijzigd amendement van de leden Clemminck en Tijs van den Brink (*Kamerstukken II 2025/26, 36 800 B, nr. 19*) waarbij de indieners in de toelichting hebben aangegeven dat zij het van belang achten om de transparantie-eisen die in het wetsvoorstel genoemd staan ook te laten gelden voor de tijdelijke subsidieregeling. Onderdeel h is niet gebaseerd op het wetsvoorstel.

Op grond van het tweede lid wordt van de subsidieontvanger verlangd dat deze transparant is over de inhoud van de statuten, organisatiestructuur, de interne procedures en de aanvullende voorwaarden die door de politieke partij worden gesteld om op de kandidatenlijst van de partij te staan. Ook informatie over de financiën en de besteding van de subsidiegelden moet bekendgemaakt worden. Van de subsidieontvanger wordt verwacht dat de informatie actueel en voor derden in digitale vorm publiekelijk en kosteloos raadpleegbaar is op de website van de politieke partij. Leden en kiezers kunnen op die manier hun mening vormen over hoe de partij is ingericht.

Bij de organisatiestructuur en interne procedures gaat het om de statutaire organen die men kent, zoals het bestuur, en hoe de benoemingsprocedure is die geldt om lid te worden van die betreffende organen (onderdeel c) en welke voorwaarden er aan de kandidaten voor deze functies worden gesteld (onderdeel d). Daarbij wordt ook vermeld wie er op dat moment deel uitmaken van de betreffende organen (onderdeel e). Ook een overzicht van eventuele neveninstellingen moet openbaar gemaakt worden (onderdeel b).

Bij kandidaatstellingsprocedure (onderdeel f) gaat het om voorwaarden die door de partij zelf als voorwaardelijk worden gesteld om op de kandidatenlijst plaats te nemen, aanvullend op de wettelijke voorwaarden zoals beschreven in de Kieswet. Dit kan bijvoorbeeld gaan om lidmaatschap van de partij, de wens om een gelijk aantal mannen als vrouwen op de lijst te

plaatsen of voorwaarden in het kader van het waarborgen van integriteit zoals het overleggen van een zogenoemde Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG).

In onderdeel g is ook een transparantieplichting opgenomen met betrekking tot het publiceren van een financieel verslag. De onderdelen die in dit verslag in elk geval moeten terugkomen zijn opgenomen in het derde lid. Als er bijvoorbeeld geen giften met een cumulatieve waarde van meer dan € 250,00 zijn ontvangen, wordt dit ook vermeld in het financieel verslag. Deze verplichting stelt een breed publiek in staat om onder andere kennis te nemen van giften die de decentrale politieke partijen hebben aanvaard (zie ook de algemene toelichting en de toelichting bij artikel 3). In het vierde lid wordt dit nader uitgewerkt.

Onderdeel h is opgenomen omdat de subsidie direct wordt vastgesteld. Dit stimuleert de subsidieontvangers om de subsidievoorwaarden na te leven omdat door de voorgeschreven transparantie publieke controle mogelijk is. Uiteraard kan het college ambtshalve of op basis van signalen ook controleren of aan de aan de subsidieverstreking verbonden verplichtingen is voldaan.

Derde lid

Het derde lid is gebaseerd op de in artikel 78 van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen opgenomen verplichtingen over het voeren van een zodanige administratie dat deze een betrouwbaar beeld geeft van de financiële positie van de partij. Daarbij zijn de registratie van gegevens over donateurs en schuldeisers ontleend aan de artikelen 79 tot en met 81 van het wetsvoorstel. De waarde van de te registreren giften is afkomstig uit artikel 83 van het wetsvoorstel, voor de waarde van de schulden betreft dit artikel 77 van het wetsvoorstel. Daarbij is ter beperking van de lastendruk geen verder onderscheid gemaakt naar de herkomst van de giften.

Op grond van het derde lid wordt van de subsidieontvanger verlangd dat er een administratie wordt gevoerd die een betrouwbaar beeld geeft van de financiële positie van de decentrale politieke partij. Deze administratie moet hiertoe tenminste de in de bepaling genoemde elementen bevatten. Daarbij is bijzondere aandacht voor giften en schulden, omdat deze kunnen leiden tot financiële afhankelijkheid van de decentrale politieke partij. Bij giften gaat het om giften die een cumulatieve geldwaarde vertegenwoordigen van meer dan € 250,00 in een kalenderjaar. Hieronder vallen dus ook giften die gedurende het jaar optellen tot meer dan € 250,00. Denk bijvoorbeeld aan een donateur die elke kwartaal € 100,00 overmaakt aan de decentrale politieke partij. In totaal komt dit op € 400,00 in een kalenderjaar. Ook giften in natura, zoals het gratis of beneden de economische waarde beschikbaar stellen van goederen aan de decentrale politieke partij valt hieronder. Bij giften wordt geen onderscheid gemaakt tussen giften die afkomstig zijn van leden- en niet-leden van de partij. Ook de contributie en afdrachten vallen onder de giftenregeling. Door leden van de partij zelf verrichtte activiteiten, zoals het meeschrijven aan een verkiezingsprogramma, vallen niet onder het giftenbegrip. Dit valt onder vrijwilligerswerk dat een wezenlijk onderdeel vormt van het zijn van een politieke partij.

Vierde lid

Het vierde lid regelt de elementen die in het openbare financieel verslag terug moeten komen. Dit zijn dezelfde elementen als de elementen die deel uitmaken van een deugdelijke financiële administratie als geregeld in het derde lid, met uitzondering van de adressen van donateurs. Als een donateur gelet op het belang van zijn of haar veiligheid bezwaar heeft gemaakt tegen vermelding van zijn naam in het openbare financieel verslag, dan kan de vermelding daarvan achterwege blijven. Het is aan de subsidieontvanger zelf om deze afweging te maken of de donatie terug te storten. Als de donatie wordt aanvaard, dan moet er in het openbare financieel verslag wel een omschrijving worden gegeven van de categorie van instellingen of organisaties waartoe de donateur behoort. Op die manier wordt toch transparantie verschaft waarbij rekening

wordt gehouden met de bijzondere omstandigheden met betrekking tot de veiligheid van de donateur.

Artikel 12. Afwijkende termijnen eerste jaar

Nadat de Kamer in maart 2026 heeft bepaald dat er een bedrag aan het gemeentefonds wordt toegevoegd voor de subsidiëring van decentrale politieke partijen heeft het zorgvuldig opstellen en vaststellen van deze regeling heeft enige voorbereidingstijd gekost. De regeling is daarom na het reguliere aanvraag en besluitvormingstijdvak bekendgemaakt. Om de decentrale politieke partijen dit jaar al wel in aanmerking te brengen voor subsidie op grond van deze regeling bevat deze bepaling afwijkende termijnen voor het eerste jaar.

Artikel 13. Inwerkingtreding

Aan de werking van deze subsidieregeling is terugwerkende kracht gegeven. Dit zorgt ervoor dat decentrale politieke partijen dit jaar al voor het jaar 2026-2027 in aanmerking komen voor subsidieverlening op grond van deze regeling (zie ook de toelichting bij artikel 12). Aangezien het hier een begunstigende regeling betreft bestaan hiertegen geen bezwaren. De subsidieontvangers zullen uiteraard wel aan hun aanvullende verplichtingen uit artikel 11 moeten gaan voldoen op het moment dat de subsidie wordt verstrekt.

Bijlage 1: Implementatiehandleiding bij Model Subsidieregeling decentrale politieke partijen (nieuw model, juni 2026)

Leeswijzer

Deze implementatiehandleiding biedt nadere uitleg en instructies bij de Model Subsidieregeling decentrale politieke partijen (nieuw model, juni 2026). De implementatiehandleiding geeft nadere achtergrondinformatie over hoe het model tot stand is gekomen. De implementatiehandleiding fungeert als gebruikershandleiding en geeft een toelichting op voor- en nadelen die zijn verbonden aan de keuze van in het model opgenomen varianten en wijst op acties die noodzakelijk zijn om de keuze voor een bepaalde variant consequent door te voeren in de lokale regeling.

Algemeen

Aanleiding

De VNG voert al jaren een lobby voor een subsidieregeling voor lokale politieke partijen. Op de Algemene Ledenvergadering van de VNG in juni 2024 is ook een motie aangenomen dat deze subsidie zo snel mogelijk geregeld moet worden. Inmiddels is duidelijk dat er een subsidieregeling komt voor decentrale politieke partijen (zowel voor lokale politieke partijen als lokale afdelingen van landelijke politieke partijen). De regeling is opgenomen in het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen (Wpp). Dit wetsvoorstel is ingediend bij de Tweede Kamer maar moet nog behandeld worden (*Kamerstukken II 2024/25, 36 742, nr. 2*). Het kan nog jaren duren voordat deze wet is aangenomen en het is niet wenselijk om daarop te wachten.

Op de begroting van BZK staat sinds enkele jaren een bedrag van € 8,15 miljoen gereserveerd voor de subsidiering van decentral politieke partijen. De VNG heeft er bij de Tweede Kamer op aangedrongen dat er een tijdelijke subsidieregeling voor decentrale politieke partijen komt. Tijdelijk, omdat deze regeling kan vervallen zodra de Wpp in werking treedt. Daarbij heeft de VNG, namens gemeenten, het aanbod gedaan dat gemeenten deze subsidie uitkeren aan de decentrale politieke partijen die een zetel hebben in de gemeenteraad. De VNG heeft dit aanbod gedaan bij de begrotingsbehandeling in februari 2026. Bij de stemmingen op 24 maart 2026 is het gewijzigd amendement van de leden Clemminck en Tijs van den Brink (*Kamerstukken II 2025/26, 36 800 B, nr. 19*) aangenomen, waarmee € 5,45 miljoen beschikbaar is gesteld aan het gemeentefonds voor een subsidieregeling voor decentrale politieke partijen. De Kamer heeft het hiermee mogelijke gemaakt om decentrale politieke partijen op gemeentelijk niveau via het gemeentefonds te subsidiëren.

Om gemeenten bij de uitvoering hiervan te ondersteunen komt de VNG met deze Model Subsidieregeling decentrale politieke partijen. Afhankelijk van de bevoegdheden die in de Algemene subsidieverordening van de gemeente zijn gedelegeerd aan het college van burgemeester en wethouders kan deze subsidieregeling worden vastgesteld. In de Algemene subsidieverordening is ook de hoofdstructuur van het subsidieproces vastgelegd. Let op dat er tussen het model en de lokale Algemene subsidieverordening van de gemeente geen tegenstrijdigheden zijn, of dat, als de verordening dat toestaat, er expliciet van de verordening wordt afgeweken. Als de Algemene Subsidieverordening hiervoor geen grondslag biedt, kan de gemeenteraad een specifieke Subsidieverordening vaststellen. In dat geval kunnen de modelbepalingen uit de Model Subsidieregeling decentrale politieke partijen ter inspiratie dienen voor de op te stellen verordening (zie voor meer informatie hierna bij de aanhef in de artikelsgewijze toelichting). Als bijlage bij deze implementatiehandleiding is ook een voorbeeld aanvraagformulier opgenomen dat bij de uitvoering gebruikt kan worden. Gemeenten zullen zelf ook een digitaal formulier moeten ontwikkelen waarmee aanvragen kunnen worden ingediend (artikel 2:13 van de Algemene wet bestuursrecht), waarbij gebruik gemaakt kan worden van de op het papieren voorbeeld gevraagde gegevens.

Totstandkoming

Bij het opstellen van dit model is de VNG zoveel mogelijk uitgegaan van de voorwaarden en eisen die zijn opgenomen in het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen. Dit in overeenstemming met de wens van de Kamer zoals die blijkt uit de toelichting bij het gewijzigd amendement van de leden Clemminck en Tijs van den Brink (Kamerstukken II 2025/26, 36 800 B, nr. 19). Het model sluit aan bij de VNG Model Algemene subsidieverordening (gewijzigd model, juni 2019). Ook heeft er ambtelijk overleg plaatsgevonden met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Adviescommissie Gemeenterecht

Bij het opstellen van dit model is gebruik gemaakt van de juridische adviezen van de VNG Adviescommissie Gemeenterecht. Meer informatie over deze commissie is te vinden op de website van de VNG.

Bestuurlijke commissies

Bij de besluitvorming over dit model is ook de input van de VNG commissie Raadsleden & Griffiers meegenomen.

Afwijking model

Gemeenten kunnen afwijken van het model. Op het moment dat wordt afgeweken van het model dan is het belangrijk dat deze wijziging consequent wordt doorgevoerd. Daarbij is het van belang om de rechtmatigheid van deze wijziging in relatie tot hoger recht goed te controleren. Omdat bij de ondersteuning van decentrale politieke partijen op gemeentelijk niveau, in afwachting van landelijke wetgeving die dit zal regelen, gestreefd wordt naar uniformiteit, wordt vanuit de VNG uitdrukkelijk geadviseerd om niet af te wijken van het model.

Geen rol voor de griffie(r)

Er is bewust voor gekozen om de subsidieregeling te laten vaststellen door het college zodat de uitvoering wordt gedaan door ambtenaren van de gemeenten. De griffie(r) heeft hier geen rol.

De griffie ondersteunt de raadsleden. De subsidie is niet bestemd voor raadsleden en moet ook niet verward worden met de fractieondersteuning die fracties in de raad ontvangen op basis van artikel 33 van de Gemeentewet. De fractieondersteuning is bestemd om de werkzaamheden voor raadsleden te ondersteunen. Bijvoorbeeld om een fractiemedewerker aan te stellen.

De subsidie voor decentrale politieke partijen is bestemd voor de partij organisatie. Deze kan de subsidie bijvoorbeeld gebruiken voor het scouten van nieuwe raadsleden, het opleiden van nieuwe raadsleden en voor promotie- en campagnemateriaal voor de partij.

De subsidie voor decentrale politieke partijen en de fractieondersteuning zijn twee verschillende geldstromen, die naar verschillende aanvragers gaan en bestemd zijn voor verschillende activiteiten. Het is daarmee ook niet zo dat de subsidie aan decentrale politieke partijen de regeling voor fractieondersteuning vervangt.

Opschrift en aanhef

Het opschrift en de aanhef van de regeling moeten nog worden aangevuld met informatie die betrekking heeft op de lokale situatie. Dan gaat het o.a. om de naam van de gemeente.

Het is ook belangrijk om goed te kijken naar de grondslag van de subsidieregeling. In het model wordt als voorbeeld verwezen naar de relevante artikelen uit de VNG Model Algemene subsidieverordening (gewijzigd model, juni 2019) (hierna: Model-Asv). Die voorbeeldverwijzingen kloppen alleen als het VNG model lokaal ook integraal is overgenomen.

De VNG heeft in haar Model-Asv een aantal varianten aangeboden waarmee de bevoegdheid (deels) aan het college wordt gedelegeerd om een subsidieregeling vast te stellen. Voor de Model Subsidieregeling decentrale politieke partijen wordt ervan uitgegaan dat de gemeente een variant van de Model-Asv heeft overgenomen op basis waarvan het college bevoegd is een subsidieregeling vast te stellen op het gebied van de ondersteuning van decentrale politieke partijen op gemeentelijk niveau. Om te bepalen of dit het geval is, moet gekeken worden naar reikwijdte van de gemeentelijke Asv op basis van de gekozen variant van artikel 2, eerste lid, van de Model-Asv. Als gekozen is voor Variant 2, of de ondersteuning van decentrale politieke partijen binnen de in Variant 1 gekozen beleidsterreinen valt, of de ondersteuning van decentrale politieke partijen niet binnen de in Variant 3 uitgesloten beleidsterreinen valt; is het college op grond van artikel 3, van de Asv bevoegd tot het vaststellen van de subsidieregeling.

Met betrekking tot de als voorbeeld genoemde grondslagen geldt:

- Artikel 3, van de Model-Asv, vormt de grondslag voor het vaststellen van de subsidieregeling.
- Artikel 6, vierde lid, van de Model-Asv biedt de mogelijkheid om af te wijken van de in de Asv vereiste aanvraagbescheiden. In artikel 8 van de regeling zijn in afwijking van- of in aanvulling op artikel 6, van de Model-Asv de aanvraagbescheiden opgenomen.
- Artikel 7, vierde lid, van de Model-Asv biedt de mogelijkheid om af te wijken van de aanvraagtermijnen. In artikel 9 van de regeling kan worden afgeweken van de in de Asv genoemde aanvraagtermijn, afhankelijk van welke termijn in de Asv is opgenomen. Als de termijn in de regeling inderdaad afwijkt van die in de Asv dan behoort deze bepaling als grondslag in de aanhef opgenomen te worden.
- Artikel 8, derde lid, van de Model-Asv biedt de mogelijkheid om af te wijken van de beslistermijnen inzake subsidieverlening. In artikel 10, eerste lid, van de regeling kan worden afgeweken van de in de Asv genoemde beslistermijn, afhankelijk van welke termijn in de Asv is opgenomen. Als de termijn in de regeling inderdaad afwijkt van die in de Asv dan behoort deze bepaling als grondslag in de aanhef opgenomen te worden.
- Artikel 12, tweede lid, van de Model-Asv biedt de mogelijkheid om aanvullende verplichtingen aan de subsidieontvanger op te leggen die strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidieregeling. In artikel 11 zijn dergelijke aanvullende verplichtingen opgenomen.
- Artikel 14, derde lid en artikel 15, derde lid, van de Model-Asv bieden de mogelijkheid om af te wijken van de verantwoordingseisen bij subsidies van meer dan € 5.000,00. In artikel 10, tweede lid, van de regeling wordt hiervan afgeweken door zonder voorafgaande verantwoording te kiezen voor directe vaststelling van de subsidie.
- Artikel 16, derde lid, van de Model-Asv biedt de mogelijkheid om af te wijken van de beslistermijnen inzake subsidievaststelling. In artikel 10, tweede lid, van de regeling wordt hiervan afgeweken.

Artikelsgewijs

Enkel die bepalingen die verdere toelichting behoeven, worden hieronder nader toegelicht. Het gaat dan om bepalingen waarin nog keuzes gemaakt moeten worden. Ook worden hier waar nodig bij bepalingen aandachtspunten meegegeven die van belang zijn voor de implementatie in de gemeentelijke uitvoeringspraktijk.

Artikel 1. Definities

De definities moeten op de aangegeven plaatsen nog worden aangepast aan de lokale situatie. Dit betekent het invullen van de citeertitel van de Algemene subsidieverordening die de basis vormt voor de subsidieregeling, zodat in de rest van de regeling de gebruikte afkorting Asv klopt. Ook moet in een aantal definities de gemeentenaam nog worden ingevuld.

Artikel 5. Subsidiabele activiteiten

In het tweede lid moet de gemeentenaam nog worden ingevuld.

Artikel 7. Subsidiebedrag

Vierde lid

In het vierde lid moet de hoogte van het subsidiebedrag per zetel nog worden gekozen. In artikel 106, tweede lid, van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen is de hoogte van het subsidiebedrag dat per raadszetel die aan de decentrale politieke partij bij de laatste verkiezingen is toegekend afhankelijk gesteld van het inwoneraantal van de gemeente op 1 januari van het jaar waarin de laatste verkiezingen zijn gehouden. Als die systematiek wordt gevolgd zal de invulling van de keuzeoptie in het model afhankelijk zijn van het inwonertal van de gemeente op 1 januari van het laatste verkiezingsjaar. Bij een herindelingsgemeente gaat het om het inwonertal van de gemeente op het moment van herindeling (artikel 106, zesde lid, van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen).

Het bedrag dat vanuit de rijksoverheid aan het gemeentefonds is toegevoegd om de subsidiëring mogelijk te maken is lager dan het bedrag dat vanuit het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen beschikbaar zal worden gesteld. Dit resulteert in lagere bedragen. Aangezien er een bedrag van € 5.450.000 ter beschikking is gesteld, is het mogelijk 74 procent ($\text{€ } 4.450.000 / 7.350.154 * 100 = 74 \text{ procent}$) van het totaalbedrag uit te keren. In de bijlage is een tabel gevoegd waaruit volgt welk bedrag per gemeente per raadszetel kan worden uitgekeerd op basis van de verhoging van het gemeentefonds. Door de keuze uit deze tabel in het model over te nemen komt de gemeente financieel uit.

Artikel 8. Subsidieaanvraag

Tweede lid

In het tweede lid moet nog gekozen worden in hoeverre de in de bepaling genoemde gegevens die bij de aanvraag moeten worden overgelegd aanvullend of afwijkend zijn van de gegevens die op grond van de Asv bij een subsidieaanvraag moeten worden overgelegd. Ook moet in deze bepaling nog gespecificeerd worden op welk artikel in de lokale Asv deze bepaling een aanvulling of afwijking vormt. Als de Model-Asv is gevolgd dan is dit artikel 6, dat ook als voorbeeld is opgenomen in het model. Het niet verplichten van een begroting en activiteitenplan, conform de memorie van toelichting, is afgestemd met BZK.

Derde lid

Het derde lid betreft een facultatieve bepaling. Het is mogelijk om aanvragers te verplichten gebruik te maken van een aanvraagformulier. In de bijlage bij deze implementatiehandleiding is daarvoor een voorbeeld opgenomen. Als hiervoor gekozen wordt dan moet dit formulier uiteraard wel vastgesteld worden en beschikbaar worden gemaakt voor de (potentiële) aanvragers. Ook de artikelsgewijze toelichting bevat een modeltoelichting voor als deze bepaling wordt overgenomen.

Artikel 9. Aanvraagtermijn

In artikel 9 moet nog gekozen worden in hoeverre de in de bepaling genoemde datum waarvoor de subsidie moet worden aangevraagd overeenstemt of afwijkt van het in de Asv genoemde aanvraagtijdvak. Ook moet in deze bepaling nog gespecificeerd welk artikel in de lokale Asv in dit verband van belang is. Als de Model-Asv is gevolgd dan is dit artikel 7, tweede lid, dat ook als voorbeeld is opgenomen in het model.

Artikel 10. Beslistermijn subsidievaststelling

Eerste lid

In het eerste lid moet nog gekozen worden in hoeverre de in de bepaling genoemde datum waarvoor op de subsidieaanvraag moet worden besloten overeenstemt of afwijkt van de in de Asv genoemde beslistermijn. Ook moet in deze bepaling nog gespecificeerd welk artikel in de lokale

Asv in dit verband van belang is. Als de Model-Asv is gevolgd dan is dit artikel 8, tweede lid, dat ook als voorbeeld is opgenomen in het model.

Tweede lid

In het tweede lid moet nog gekozen worden in hoeverre de in de bepaling genoemde subsidievaststelling overeenstemt of afwijkt van de Asv. Ook moet in deze bepaling nog gespecificeerd welk artikel in de lokale Asv in dit verband van belang is.

Artikel 11. Aanvullende verplichtingen

Eerste lid

In het eerste lid moet nog worden ingevuld op welke al in de Asv opgenomen aanvullende verplichtingen de in deze bepaling opgenomen aanvullende verplichtingen een aanvulling vormen. Als de Model-Asv is gevolgd dan is dit artikel 12, dat ook als voorbeeld is opgenomen in het model.

Artikel 14. Citeertitel

In deze bepaling moet de gemeentenaam en desgewenst het jaartal van vaststelling nog worden ingevuld. Uiteraard dient dit overeen te stemmen met de in het opschrift en de aanhef van de regeling opgenomen citeertitel.

Voorbeeld Aanvraagformulier bij Model Subsidieregeling decentrale politieke partijen (nieuw model, juni 2026)

Waarvoor

Dit formulier gebruikt u voor het aanvragen van subsidie op grond van de Subsidieregeling decentrale politieke partijen [\[invullen: naam gemeente en eventueel jaartal\]](#).

Voor wie

De subsidie is bedoeld voor rechtspersonen en organen van rechtspersonen (lokale afdelingen van landelijke of provinciale politieke partijen) die met een kandidatenlijst hebben meegedaan aan de laatstgehouden gemeenteraadsverkiezingen van de gemeente [\[invullen: naam gemeente\]](#) en met deze kandidatenlijst tenminste één zetel hebben toegewezen gekregen.

Wanneer

De subsidie moet uiterlijk op 6 april worden aangevraagd voor de daaropvolgende periode van 1 juli tot en met 30 juni. Voor het aanvragen van subsidie voor de periode van 1 juli 2026 tot en met 30 juni 2027 geldt een afwijkende datum. Deze moet uiterlijk [\[invullen: datum 8 weken na bekendmaking van de Subsidieregeling decentrale politieke partijen\]](#) worden aangevraagd.

Indienen

Uw subsidieaanvraag stuurt u, samen met alle benodigde bijlagen, naar het hieronder vermelde postadres. U kunt de aanvraag ook afleveren bij de balie op het hieronder vermelde afleveradres. U ontvangt dan een ontvangstbevestiging gedateerd op de datum van aflevering.

College van burgemeester en wethouders van [\[invullen: naam gemeente\]](#)
[\[invullen: directie of afdeling die de aanvraag behandelt\]](#)

postadres

[\[invullen: adres\]](#)

[\[invullen: postcode en plaats\]](#)

afleveradres

[\[invullen: adres\]](#)

[\[invullen: postcode en plaats\]](#)

Informatie

Vragen? Bel ons (tijdens kantooruren): [\[invullen: telefoonnummer\]](#).

Of neem contact op via [\[invullen: e-mailadres\]](#).

Aanvrager

Vul hier de gegevens in van de rechtspersoon.

Rechtsvorm (bijvoorbeeld: vereniging):	
Statutaire naam:	
Adres:	
Postcode + plaats	
E-mailadres:	
Telefoonnummer:	
Kvk-nummer:	
Inschrijfnummer UBO-register:	

Algemeen nut beogende instelling (ANBI):	☐ Nee ☐ Ja, RSIN:
--	--

Vul hier de gegevens van de contactpersoon in.

Voorletter(s):	
Achternaam:	
Adres:	
Postcode + plaats	
E-mailadres:	
Telefoonnummer:	
Functie binnen de rechtspersoon:	
Statutair bevoegd om de subsidieaanvraag in te dienen?	☐ Ja ☐ Nee (machtiging als bijlage bijvoegen bij deze aanvraag)

Gegevens kandidatenlijst laatste verkiezingen

Vul hier de gegevens in met betrekking tot de kandidatenlijst waarmee de rechtspersoon heeft deelgenomen aan de laatstgehouden verkiezingen.

De geregistreerde aanduiding dan wel afkorting daarvan die bij de laatstgehouden verkiezing boven een lijst heeft gestaan waarmee aan de laatstgehouden verkiezingen is deelgenomen:	
Is deze kandidatenlijst alleen ingediend of ging het om een gezamenlijke lijst met een andere rechtspersoon?	☐ Alleen ☐ Gezamenlijk (gezamenlijke door beide rechtspersonen ondertekende verklaring als bijlage bijvoegen over het aantal hele zetels dat aan elke rechtspersoon toekomt in het kader van deze subsidieaanvraag)
Aantal (hele) zetels op basis waarvan deze subsidie wordt aangevraagd:	

Uitbetaling

Vul hier de gegevens in voor uitbetaling van de subsidie.

IBAN-nummer:	
Rekeningnummer ten name van:	
Woonplaats houder rekeningnummer:	

Website

Vul hier de website in van de rechtspersoon waarop ook de relevante informatie over de decentrale politieke partij (zie hierna onder informatie) te vinden zal zijn.

URL website:	
--------------	--

--	--

Informatie

Om de financiële en organisatorische transparantie te bevorderen moet de aanvrager op haar website de volgende informatie actueel openbaar maken:

- de statuten van de vereniging;
- een overzicht van haar neveninstellingen als bedoeld in artikel 1 van de Wet financiering politieke partijen;
- de procedure voor de kandidaatstelling en de benoeming van de leden van het bestuur en haar statutaire organen;
- de voorwaarden die aan het lidmaatschap, en aan de benoeming in de organen, bedoeld in onderdeel c, worden verbonden;
- de samenstelling van de in onderdeel c bedoelde statutaire organen;
- de procedure voor de totstandkoming van kandidatenlijsten bij verkiezingen en, indien van toepassing, de criteria op basis waarvan personen daarvoor worden geselecteerd;
- uiterlijk 30 juni een financieel verslag over het voorafgaande kalenderjaar; en
- uiterlijk 31 augustus een activiteitenverslag van de met de subsidie (mede) mogelijk gemaakte activiteiten.

Ook moet de aanvrager een betrouwbare financiële administratie voeren en tenminste zeven jaar bewaren waarin in elk geval de volgende zaken zijn opgenomen:

- de ontvangen subsidies;
- de aanvaarde giften met een cumulatieve geldwaarde van meer dan € 250,00 in het kalenderjaar, inclusief de naam en het adres van de donateur en de datum van ontvangst;
- de overige inkomsten;
- de vermogenspositie; en
- de schulden boven de € 5.000,00, inclusief de naam en het adres van de schuldeiser en de datum van het ontstaan.

Ondertekening

De ondertekenaar verklaart:

- o bevoegd en/of gemachtigd te zijn om deze aanvraag te ondertekenen;
- o bekend te zijn met en zich te houden aan de voorwaarden en verplichtingen zoals genoemd in de subsidieregeling decentrale politieke partijen [\[invullen: naam gemeente en eventueel jaartal\]](#).
- en andere geldende wetgeving;
- o deze aanvraag subsidievaststelling inclusief bijlagen volledig, juist en naar waarheid te hebben ingevuld,

Naam:	
Datum en plaats:	
Handtekening:	

**Tabel uit te keren bedragen per gemeente bij Model Subsidieregeling
decentrale politieke partijen (nieuw model, juni 2026)**

Naam gemeente	Aantal zetels	Bedrag per zetel	Subsidie
Aa en Hunze	21	€ 488	€ 10.248,00
Aalsmeer	23	€ 488	€ 11.224,00
Aalten	21	€ 488	€ 10.248,00
Achtkarspelen	21	€ 488	€ 10.248,00
Alblasserdam	19	€ 488	€ 9.272,00
Albrandswaard	21	€ 488	€ 10.248,00
Alkmaar	39	€ 843	€ 32.877,00
Almelo	35	€ 742	€ 25.970,00
Almere	45	€ 982	€ 44.190,00
Alphen aan den Rijn	39	€ 843	€ 32.877,00
Alphen-Chaam	15	€ 488	€ 7.320,00
Altena	31	€ 634	€ 19.654,00
Ameland	11	€ 488	€ 5.368,00
Amersfoort	39	€ 982	€ 38.298,00
Amstelveen	37	€ 742	€ 27.454,00
Amsterdam	45	€ 1.195	€ 53.775,00
Apeldoorn	39	€ 982	€ 38.298,00
Arnhem	39	€ 982	€ 38.298,00
Assen	35	€ 742	€ 25.970,00
Asten	17	€ 488	€ 8.296,00
Baarle-Nassau	13	€ 488	€ 6.344,00
Baarn	21	€ 488	€ 10.248,00
Barendrecht	29	€ 634	€ 18.386,00
Barneveld	33	€ 742	€ 24.486,00
Beek	17	€ 488	€ 8.296,00
Beekdaelen	25	€ 488	€ 12.200,00
Beesel	15	€ 488	€ 7.320,00
Berg en Dal	25	€ 488	€ 12.200,00
Bergeijk	17	€ 488	€ 8.296,00
Bergen (L)	15	€ 488	€ 7.320,00
Bergen (N-H)	21	€ 488	€ 10.248,00
Bergen op Zoom	35	€ 742	€ 25.970,00
Berkelland	27	€ 634	€ 17.118,00
Bernheze	23	€ 488	€ 11.224,00
Best	23	€ 488	€ 11.224,00
Beuningen	21	€ 488	€ 10.248,00
Beverwijk	27	€ 634	€ 17.118,00
Bladel	19	€ 488	€ 9.272,00
Blaricum	15	€ 488	€ 7.320,00

Bloemendaal	19	€ 488	€ 9.272,00
Bodegraven-Reeuwijk	25	€ 488	€ 12.200,00
Boekel	15	€ 488	€ 7.320,00
Borger-Odoorn	21	€ 488	€ 10.248,00
Borne	19	€ 488	€ 9.272,00
Borsele	19	€ 488	€ 9.272,00
Boxtel	23	€ 488	€ 11.224,00
Breda	39	€ 982	€ 38.298,00
Bronckhorst	25	€ 488	€ 12.200,00
Brummen	19	€ 488	€ 9.272,00
Brunssum	21	€ 488	€ 10.248,00
Bunnik	17	€ 488	€ 8.296,00
Bunschoten	19	€ 488	€ 9.272,00
Buren	21	€ 488	€ 10.248,00
Capelle aan den IJssel	33	€ 742	€ 24.486,00
Castricum	25	€ 488	€ 12.200,00
Coevorden	25	€ 488	€ 12.200,00
Cranendonck	19	€ 488	€ 9.272,00
Culemborg	23	€ 488	€ 11.224,00
Dalfsen	23	€ 488	€ 11.224,00
Dantumadiel	17	€ 488	€ 8.296,00
De Bilt	27	€ 634	€ 17.118,00
De Fryske Marren	31	€ 634	€ 19.654,00
De Ronde Venen	29	€ 634	€ 18.386,00
De Wolden	19	€ 488	€ 9.272,00
Delft	39	€ 843	€ 32.877,00
Den Helder	31	€ 634	€ 19.654,00
Deurne	23	€ 488	€ 11.224,00
Deventer	39	€ 843	€ 32.877,00
Diemen	23	€ 488	€ 11.224,00
Dijk en Waard	37	€ 742	€ 27.454,00
Dinkelland	21	€ 488	€ 10.248,00
Doesburg	15	€ 488	€ 7.320,00
Doetinchem	33	€ 742	€ 24.486,00
Dongen	21	€ 488	€ 10.248,00
Dordrecht	39	€ 843	€ 32.877,00
Drechterland	19	€ 488	€ 9.272,00
Drimmelen	21	€ 488	€ 10.248,00
Dronten	29	€ 634	€ 18.386,00
Druten	17	€ 488	€ 8.296,00
Duiven	19	€ 488	€ 9.272,00
Echt-Susteren	23	€ 488	€ 11.224,00
Edam-Volendam	25	€ 488	€ 12.200,00

Ede	39	€ 843	€ 32.877,00
Eemnes	15	€ 488	€ 7.320,00
Eemsdelta	27	€ 634	€ 17.118,00
Eersel	19	€ 488	€ 9.272,00
Eijsden-Margraten	21	€ 488	€ 10.248,00
Eindhoven	45	€ 982	€ 44.190,00
Elburg	19	€ 488	€ 9.272,00
Emmen	39	€ 843	€ 32.877,00
Enkhuizen	17	€ 488	€ 8.296,00
Enschede	39	€ 982	€ 38.298,00
Epe	23	€ 488	€ 11.224,00
Ermelo	21	€ 488	€ 10.248,00
Etten-Leur	29	€ 634	€ 18.386,00
Geertruidenberg	19	€ 488	€ 9.272,00
Geldrop-Mierlo	27	€ 634	€ 17.118,00
Gemert-Bakel	23	€ 488	€ 11.224,00
Gennep	17	€ 488	€ 8.296,00
Gilze en Rijen	21	€ 488	€ 10.248,00
Goeree-Overflakkee	31	€ 634	€ 19.654,00
Goes	27	€ 634	€ 17.118,00
Goirle	19	€ 488	€ 9.272,00
Gooise Meren	33	€ 742	€ 24.486,00
Gorinchem	25	€ 488	€ 12.200,00
Gouda	35	€ 742	€ 25.970,00
Groningen	45	€ 982	€ 44.190,00
Gulpen-Wittem	15	€ 488	€ 7.320,00
Haaksbergen	19	€ 488	€ 9.272,00
Haarlem	39	€ 982	€ 38.298,00
Haarlemmermeer	39	€ 982	€ 38.298,00
Halderberge	23	€ 488	€ 11.224,00
Hardenberg	33	€ 742	€ 24.486,00
Harderwijk	31	€ 634	€ 19.654,00
Hardinxveld-Giessendam	17	€ 488	€ 8.296,00
Harlingen	17	€ 488	€ 8.296,00
Hattem	15	€ 488	€ 7.320,00
Heemskerk	25	€ 488	€ 12.200,00
Heemstede	21	€ 488	€ 10.248,00
Heerde	17	€ 488	€ 8.296,00
Heerenveen	31	€ 634	€ 19.654,00
Heerlen	37	€ 742	€ 27.454,00
Heeze-Leende	17	€ 488	€ 8.296,00
Heiloo	19	€ 488	€ 9.272,00
Hellendoorn	25	€ 488	€ 12.200,00

Helmond	37	€ 742	€ 27.454,00
Hendrik-Ido-Ambacht	23	€ 488	€ 11.224,00
Hengelo (O)	37	€ 742	€ 27.454,00
Het Hogeland	29	€ 634	€ 18.386,00
Heumen	17	€ 488	€ 8.296,00
Heusden	29	€ 634	€ 18.386,00
Hillegom	19	€ 488	€ 9.272,00
Hilvarenbeek	17	€ 488	€ 8.296,00
Hilversum	37	€ 742	€ 27.454,00
Hoeksche Waard	37	€ 742	€ 27.454,00
Hof van Twente	25	€ 488	€ 12.200,00
Hollands Kroon	29	€ 634	€ 18.386,00
Hoogeveen	31	€ 634	€ 19.654,00
Hoorn	35	€ 742	€ 25.970,00
Horst aan de Maas	27	€ 634	€ 17.118,00
Houten	31	€ 634	€ 19.654,00
Huizen	27	€ 634	€ 17.118,00
Hulst	21	€ 488	€ 10.248,00
IJsselstein	23	€ 488	€ 11.224,00
Kaag en Braassem	21	€ 488	€ 10.248,00
Kampen	31	€ 634	€ 19.654,00
Kapelle	15	€ 488	€ 7.320,00
Katwijk	33	€ 742	€ 24.486,00
Kerkrade	29	€ 634	€ 18.386,00
Koggenland	19	€ 488	€ 9.272,00
Krimpen aan den IJssel	21	€ 488	€ 10.248,00
Krimpenerwaard	31	€ 634	€ 19.654,00
Laarbeek	19	€ 488	€ 9.272,00
Land van Cuijk	37	€ 742	€ 27.454,00
Landgraaf	25	€ 488	€ 12.200,00
Landsmeer	15	€ 488	€ 7.320,00
Lansingerland	33	€ 742	€ 24.486,00
Laren	15	€ 488	€ 7.320,00
Leeuwarden	39	€ 843	€ 32.877,00
Leiden	39	€ 843	€ 32.877,00
Leiderdorp	21	€ 488	€ 10.248,00
Leidschendam-Voorburg	35	€ 742	€ 25.970,00
Lelystad	37	€ 742	€ 27.454,00
Leudal	25	€ 488	€ 12.200,00
Leusden	23	€ 488	€ 11.224,00
Lingewaard	29	€ 634	€ 18.386,00
Lisse	19	€ 488	€ 9.272,00
Lochem	23	€ 488	€ 11.224,00

Loon op Zand	19	€ 488	€ 9.272,00
Lopik	15	€ 488	€ 7.320,00
Losser	19	€ 488	€ 9.272,00
Maasdriel	21	€ 488	€ 10.248,00
Maasgouw	19	€ 488	€ 9.272,00
Maashorst	33	€ 742	€ 24.486,00
Maassluis	25	€ 488	€ 12.200,00
Maastricht	39	€ 843	€ 32.877,00
Medemblik	29	€ 634	€ 18.386,00
Meerssen	17	€ 488	€ 8.296,00
Meerijstad	37	€ 742	€ 27.454,00
Meppel	25	€ 488	€ 12.200,00
Middelburg	31	€ 634	€ 19.654,00
Midden-Delfland	17	€ 488	€ 8.296,00
Midden-Drenthe	23	€ 488	€ 11.224,00
Midden-Groningen	33	€ 742	€ 24.486,00
Moerdijk	25	€ 488	€ 12.200,00
Molenlanden	29	€ 634	€ 18.386,00
Montferland	25	€ 488	€ 12.200,00
Montfoort	15	€ 488	€ 7.320,00
Mook en Middelaar	13	€ 488	€ 6.344,00
Neder-Betuwe	21	€ 488	€ 10.248,00
Nederweert	17	€ 488	€ 8.296,00
Nieuwegein	33	€ 742	€ 24.486,00
Nieuwkoop	21	€ 488	€ 10.248,00
Nijkerk	29	€ 634	€ 18.386,00
Nijmegen	39	€ 982	€ 38.298,00
Nissewaard	37	€ 742	€ 27.454,00
Noardeast-Fryslân	29	€ 634	€ 18.386,00
Noord-Beveland	13	€ 488	€ 6.344,00
Noordenveld	23	€ 488	€ 11.224,00
Noordoostpolder	31	€ 634	€ 19.654,00
Noordwijk	29	€ 634	€ 18.386,00
Nuenen c.a.	19	€ 488	€ 9.272,00
Nunspeet	21	€ 488	€ 10.248,00
Oegstgeest	21	€ 488	€ 10.248,00
Oirschot	17	€ 488	€ 8.296,00
Oisterwijk	23	€ 488	€ 11.224,00
Oldambt	25	€ 488	€ 12.200,00
Oldebroek	19	€ 488	€ 9.272,00
Oldenzaal	23	€ 488	€ 11.224,00
Olst-Wijhe	17	€ 488	€ 8.296,00
Ommen	17	€ 488	€ 8.296,00

Oost Gelre	23	€ 488	€ 11.224,00
Oosterhout	31	€ 634	€ 19.654,00
Ooststellingwerf	21	€ 488	€ 10.248,00
Oostzaan	13	€ 488	€ 6.344,00
Opmeer	15	€ 488	€ 7.320,00
Opsterland	23	€ 488	€ 11.224,00
Oss	37	€ 742	€ 27.454,00
Oude IJsselstreek	25	€ 488	€ 12.200,00
Ouder-Amstel	15	€ 488	€ 7.320,00
Oudewater	15	€ 488	€ 7.320,00
Overbetuwe	29	€ 634	€ 18.386,00
Papendrecht	23	€ 488	€ 11.224,00
Peel en Maas	29	€ 634	€ 18.386,00
Pekela	15	€ 488	€ 7.320,00
Pijnacker-Nootdorp	31	€ 634	€ 19.654,00
Purmerend	37	€ 742	€ 27.454,00
Putten	21	€ 488	€ 10.248,00
Raalte	25	€ 488	€ 12.200,00
Reimerswaal	19	€ 488	€ 9.272,00
Renkum	23	€ 488	€ 11.224,00
Renswoude	11	€ 488	€ 5.368,00
Reusel-De Mierden	15	€ 488	€ 7.320,00
Rheden	27	€ 634	€ 17.118,00
Rhenen	19	€ 488	€ 9.272,00
Ridderkerk	29	€ 634	€ 18.386,00
Rijssen-Holt	25	€ 488	€ 12.200,00
Rijswijk	33	€ 742	€ 24.486,00
Roerdalen	19	€ 488	€ 9.272,00
Roermond	33	€ 742	€ 24.486,00
Roosendaal	35	€ 742	€ 25.970,00
Rotterdam	45	€ 1.195	€ 53.775,00
Rozendaal	9	€ 488	€ 4.392,00
Rucphen	19	€ 488	€ 9.272,00
Schagen	29	€ 634	€ 18.386,00
Scherpenzeel	15	€ 488	€ 7.320,00
Schiedam	37	€ 742	€ 27.454,00
Schiermonnikoog	9	€ 488	€ 4.392,00
Schouwen-Duiveland	23	€ 488	€ 11.224,00
's-Gravenhage	45	€ 1.195	€ 53.775,00
's-Hertogenbosch	39	€ 982	€ 38.298,00
Simpelveld	15	€ 488	€ 7.320,00
Sint-Michielsgestel	23	€ 488	€ 11.224,00
Sittard-Geleen	37	€ 742	€ 27.454,00

Sliedrecht	21	€ 488	€ 10.248,00
Sluis	19	€ 488	€ 9.272,00
Smallingerland	31	€ 634	€ 19.654,00
Soest	29	€ 634	€ 18.386,00
Someren	19	€ 488	€ 9.272,00
Son en Breugel	17	€ 488	€ 8.296,00
Stadskanaal	23	€ 488	€ 11.224,00
Staphorst	17	€ 488	€ 8.296,00
Stede Broec	19	€ 488	€ 9.272,00
Steenbergen	19	€ 488	€ 9.272,00
Steenwijkerland	29	€ 634	€ 18.386,00
Stein	19	€ 488	€ 9.272,00
Stichtse Vecht	33	€ 742	€ 24.486,00
Súdwest Fryslân	37	€ 742	€ 27.454,00
Terneuzen	31	€ 634	€ 19.654,00
Terschelling	11	€ 488	€ 5.368,00
Texel	15	€ 488	€ 7.320,00
Teylingen	25	€ 488	€ 12.200,00
Tholen	21	€ 488	€ 10.248,00
Tiel	27	€ 634	€ 17.118,00
Tilburg	45	€ 982	€ 44.190,00
Tubbergen	19	€ 488	€ 9.272,00
Twenterand	23	€ 488	€ 11.224,00
Tynaarlo	25	€ 488	€ 12.200,00
Tytsjerksteradiel	23	€ 488	€ 11.224,00
Uitgeest	15	€ 488	€ 7.320,00
Uithoorn	23	€ 488	€ 11.224,00
Urk	19	€ 488	€ 9.272,00
Utrecht	45	€ 1.195	€ 53.775,00
Utrechtse Heuvelrug	31	€ 634	€ 19.654,00
Vaals	15	€ 488	€ 7.320,00
Valkenburg aan de Geul	17	€ 488	€ 8.296,00
Valkenswaard	23	€ 488	€ 11.224,00
Veendam	21	€ 488	€ 10.248,00
Veenendaal	35	€ 742	€ 25.970,00
Veere	19	€ 488	€ 9.272,00
Veldhoven	29	€ 634	€ 18.386,00
Velsen	35	€ 742	€ 25.970,00
Venlo	39	€ 843	€ 32.877,00
Venray	29	€ 634	€ 18.386,00
Vijfheerenlanden	33	€ 742	€ 24.486,00
Vlaardingen	35	€ 742	€ 25.970,00
Vlieland	9	€ 488	€ 4.392,00

Vlissingen	29	€ 634	€ 18.386,00
Voerendaal	15	€ 488	€ 7.320,00
Voorne aan Zee	35	€ 742	€ 25.970,00
Voorschoten	21	€ 488	€ 10.248,00
Voorst	21	€ 488	€ 10.248,00
Vught	23	€ 488	€ 11.224,00
Waadhoeke	29	€ 634	€ 18.386,00
Waalre	17	€ 488	€ 8.296,00
Waalwijk	31	€ 634	€ 19.654,00
Waddinxveen	25	€ 488	€ 12.200,00
Wageningen	27	€ 634	€ 17.118,00
Wassenaar	21	€ 488	€ 10.248,00
Waterland	17	€ 488	€ 8.296,00
Weert	31	€ 634	€ 19.654,00
West Betuwe	31	€ 634	€ 19.654,00
West Maas en Waal	19	€ 488	€ 9.272,00
Westerkwartier	33	€ 742	€ 24.486,00
Westerveld	17	€ 488	€ 8.296,00
Westervoort	17	€ 488	€ 8.296,00
Westerwolde	21	€ 488	€ 10.248,00
Westland	39	€ 843	€ 32.877,00
Weststellingwerf	21	€ 488	€ 10.248,00
Wierden	21	€ 488	€ 10.248,00
Wijchen	27	€ 634	€ 17.118,00
Wijdmeren	19	€ 488	€ 9.272,00
Wijk bij Duurstede	19	€ 488	€ 9.272,00
Winterswijk	21	€ 488	€ 10.248,00
Woensdrecht	19	€ 488	€ 9.272,00
Woerden	31	€ 634	€ 19.654,00
Wormerland	17	€ 488	€ 8.296,00
Woudenberg	17	€ 488	€ 8.296,00
Zaanstad	39	€ 982	€ 38.298,00
Zaltbommel	23	€ 488	€ 11.224,00
Zandvoort	17	€ 488	€ 8.296,00
Zeewolde	19	€ 488	€ 9.272,00
Zeist	33	€ 742	€ 24.486,00
Zevenaar	29	€ 634	€ 18.386,00
Zoetermeer	39	€ 843	€ 32.877,00
Zoeterwoude	15	€ 488	€ 7.320,00
Zuidplas	29	€ 634	€ 18.386,00
Zundert	19	€ 488	€ 9.272,00
Zutphen	29	€ 634	€ 18.386,00
Zwartewaterland	19	€ 488	€ 9.272,00

Zwijndrecht	27	€ 634	€ 17.118,00
Zwolle	39	€ 843	€ 32.877,00